

EKONOMIKA

FOTO: TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

di člen Národní rozpočtové rady Richard Hindls.

9. Odolnost české ekonomiky

Česko zažilo největší pokles ekonomiky ve své novodobé historii, ve druhém čtvrtletí tohoto roku klesl český HDP meziročně o 10,7 procenta a ve třetím kvartálu o pět procent. A tak se například průmyslová výroba vrátila v říjnu na úroveň před covidem-19, říká ekonom České spořitelny David Navrátil. „Na jaře se mnoho ekonomů obávalo, že pokles důvěry udrží spotřebu v poklesu i ve zbytku roku. Pak se říkalo, že ano, v létě oživení, ale počkejte na podzim. A nyní v datech vidíme, že jakmile se obchody otevřely, lidi opět začali nakupovat,“ dodává. Klíčový je podle něj fakt, že jsme se nepropadli do deprese.

10. Finanční sektor obstál

Současná krize také ukázala, že banky jsou stále dostatečně stabilní. „Velmi dobře prošly již minulou krizí, tak by nás to mohlo svádět k předpokladu, že to je samozřejmé. Tak to ale není a neškodí si to občas připomenout,“ říká Tůma z vedení ČSOB.

I díky podpoře bank se navíc podle něj podařilo poměrně rychle nastavit podpůrné úvěrové programy, které hrají a v příštím roce ještě budou hrát důležitou roli při restartu české ekonomiky.

11. Úleva od EET

Kvůli dopadům pandemie na podnikatele vláda přerušila elektronickou evidenci tržeb a odložila zavedení její poslední fáze. Zároveň rozhodla o odložení účinnosti EET až na leden 2023. Podle expertů tak výrazně stoupla pravděpodobnost, že bude EET úplně zrušena. „Snad se budeme moci vrátit do situace, že všichni podnikatelé nejsou sprostí podezřelí, jejichž každíčkou transakci musí pod trestem drakonických pokut stát monitorovat,“ doufá ředitel Liberálního institutu Martin Pánek.

12. Digitální ústava

Poslanci schválili zákon o právu na digitální služby, takzvanou digitální ústavu, což podle Horské z Raiffeisenbank pod tíhou šířící se koronavirové nákazy zapadlo. „Tato ústava přitom dává občanu prá-

vo požadovat od státu veškerou komunikaci elektronicky, a usnadňuje tak komunikaci s úřady,“ připomíná. Spotřebitelé i podnikatelé tak získají možnost vyřizovat na dálku například změny ve svých dokladech, výpisy z rejstříků nebo žádosti o státní podporu.

13. Ukázalo se, jak jsme pružní

Podnikatelé zareagovali podle oslovených expertů na pandemii výjimečně rychle. Mnoho firem také přijalo vlastní protiepidemické plány a samy zavedly trasování nebo testování. Navrátil z České spořitelny jako příklad jmenuje vlastního zaměstnavatele, který mimo jiné zorganizoval pro zaměstnance očkování proti chřipce zdarma. „Dalším příkladem je Škoda Auto, kde funguje cca osmdesát protiepidemiologických opatření,“ uvádí.

Pánek z Liberálního institutu však chválí i poměrně svižnou reakci lidí, kteří se v podstatě ze dne na den přestali bránit práci z domova a zvýšili si svoji počítačovou gramotnost.

14. Solidarita státu navzdory

Loajalita a solidarita občanů, zejména v první vlně, jsou podle ekonomy Jiřiny Štega nejpozitivnějším signálem, který nám letošní nesnadný rok přinesl a na němž se dá v budoucnu stavět. Inspirativní byla i solidarita mezi občany a firmami. Ať už jde o podporu oblíbených podniků, nebo výrobu a distribuci roušek. „Na komunitní šití roušek se bude vzpomínat po generace,“ souhlasí Pánek. Vše zmíněné navíc podle jeho názoru kontrastuje s chaotickou a často škodlivou reakcí vlády.

Ekonom investiční skupiny Natland Petr Bartoň si dokonce myslí, že kvůli zkušenostem tohoto roku se Češi přestanou do velké míry spoléhat na stát. „Protože viděli, že jim nejen nepomohl, ale v řešení často i bránil,“ zdůvodňuje. Na Západě se podle něj už léta hovoří o fenoménu „inovace bez dovolení“. „V Česku se toto průkopnictví zatím omezovalo na věci okolo kryptoměn. Rok 2020 vytvořil podmínky pro to, aby zlaté české ručičky a mozečky začaly inovovat i jinde,“ míní ekonom.

15. Více oceňujeme živnostníky

Až v době covidu-19 si Češi více uvědomili, jakou roli v ekonomice plní živnostníci. „Že by nám bez všech těch drobných služeb, obchodů nebo kaváren nebylo na světě tak hezky a pohodlně,“ míní Břečková z Asociace malých a středních podniků. „Vykryštalizovalo na povrch to, co dosud bylo jen předmětem nezávazných debat politických i nepolitických chytrolínů. Totiž že skutečně nepouštějí systému žilou a že když jim zavřeme provoz, tak od společnosti nemají vůbec na nic nárok,“ navazuje.

16. Rozvoj logistiky

Letošek dokázal, že čeští doručovatelé zvládnou i obrovský přechod na nákupy přes e-shopy. „To, co se jindy odehrává jen pár týdnů před Vánoci, letos trvalo a trvá od března,“ zdůrazňuje ekonom Bartoň. „Velkým pozitivním dědictvím může být vybudování skutečných konkurentů pro Českou poštu, která během pandemie už přestala předstírat, že doručuje cokoli jiného než pozvánky do fronty k vyzvednutí na pobočce,“ doufá.

17. Aktivní odborníci

Navrátila z České spořitelny pozitivně překvapilo, jak se v Česku aktivizovala odborná veřejnost – například CERGE-EI, Centrum pro modelování biologických a společenských procesů, Koronerv, hnutí masks4all, ale i různé poradenské a právní firmy. Ekonom chválí hlavně jejich enormní snahu zlepšit rozhodování současné vlády, ať už v podpoře ekonomiky, nebo modelování epidemie.

„Tato energie bude důležitá k provedení změn, které potřebujeme udělat, abychom zrychlili možný růst české ekonomiky, a tím i prosperitu Čechů,“ míní. Mezi změny, o kterých mluví, patří hlavně pokračující robotizace, automatizace a digitalizace nebo změna vzdělávání. „Doufám, že si také hodně lidí uvědomilo, jakou roli hrají včasná a věrohodná data pro správné rozhodování,“ zamýšlí se Janoš z Treximy a doufá, že Češi konečně pochopí, jaké důsledky má exponenciální růst.

18. Méně aut ve městech

Lockdown a omezení aktivity podle Sobíška z UniCredit Bank vedly k celkově menšímu zahuštění měst aut – a to i přesto, že je část lidí začala používat více, aby se vyhnuli cestování prostředky hromadné dopravy. „Výsledkem tak je ušetřený čas při dojezdě do zaměstnání a menší stres při řízení. Zároveň by se měl projevit i pozitivní dopad na životní prostředí,“ myslí si.

19. Nejde jen o trh

Podle ekonomy Štega nám tento rok také silně ukázal, že dlouhodobě nelze sledovat jen ekonomický růst, zisk a finanční efektivitu. „Koronavirus, jakýsi svérázný deus ex machina, vstoupil na scénu, aby nám ukázal několik závažných skutečností,“ říká. Pandemie podle něj například odhalila, jak v posledních padesáti letech narostla ve společnosti nerovnost. Ukázala, že v globalizovaném světě mohou vznikat problémy, které dalece přesahují hranice jednotlivých států, oblastí a kontinentů. „Že existují problémy, na jejichž řešení neexistují bezchybné recepty. A že některé problémy nelze vyřešit bez aktivní angažovanosti každého člena společnosti,“ vyjmenovává Štega.

20. Vidíme, jak se máme dobře

Řadu lidí pandemie těžce finančně zasáhla, ať už jde o podnikatele, samoživitelky, zaměstnance v restauracích, hotelích, kultuře, nebo cestovním ruchu a obecně všechny, kteří trpěli nedostatkem příjmů už dříve. Zároveň ale krize podle ekonomy Stroukala ukázala, že jako celek je naše společnost stále neuvěřitelně bohatá. „Nedovedeme si představit, jak špatné by to bylo, kdyby stejná pandemie nastala před sto, nebo ještě hůř před tisíci lety,“ upozorňuje.

Nejde přitom jen o technologie, které nám umožnily dělat řadu věcí z domova, ale hlavně o ekonomiku. „Byli jsme bez jakéhokoliv centrálního plánu i přes největší krizi našich moderních dějin schopni zajistit hojnost jídla, pitné vody, informací a v neposlední řadě třeba i kultury. To je naprosto fascinující,“ uzavírá.

Pandemie odhalila, jak v posledních padesáti letech narostla ve společnosti nerovnost. Ukázala, že ve světě mohou vznikat problémy, které dalece přesahují hranice jednotlivých států, oblastí a kontinentů.

TEREZA MYNÁŘOVÁ
redaktorka